

ІV. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

УДК 811.1/1.9(075.8):37.02, 36

КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПІДРУЧНИКІВ І СЛОВНИКІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ ХОРВАТСЬКОЇ МОВИ

Людмила Васильєва

*Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького
вул. Університетська, 1, кімн. 324, 79000, Львів, Україна
тел.: 032 239 47 70
ел. пошта: milav2000@yahoo.com
<https://orcid.org/0000-0002-2178-8269>*

Підручники, посібники, навчальні словники вже багато років поспіль залишаються важливим складником викладання іноземних мов. Оновлення змісту освіти, нова концепція викладання на перший план висунули принцип навчання мови через культуру. Інтенсифікація навчального процесу, пошуки шляхів до реалізації принципу активної комунікативності спонукають до створення підручників, які значною мірою забезпечують комунікативні потреби студента, стимулюють мовленнєву діяльність, водночас підвищуючи рівень соціокультурної інформованості про країну, мову якої вивчають. Навчальні словники також належать до засобів навчання, які можна найвідповідніше підвести під вимоги комунікативного методу. Вони органічно поєднують власне комунікативну та системно-мовну роботу, а саме: системний опис лексичного рівня мови чи його фрагментів екстраполюється на навчання різних видів мовленнєвої діяльності – рецептивних, продуктивних, рецептивно-продуктивних.

Ключові слова: методика викладання, підручник, тематичний словник, комунікація, мовленнєва діяльність.

Постановка проблеми. Володіння іноземними мовами є важливою умовою не лише для особистих, культурних, а й професійних контактів певної особистості. З огляду на це постійно зростає увага до змісту викладання іноземних мов, оновлення його технологій, створення для їх вивчення підручників, посібників, словників. Процес навчання є спільною діяльністю викладача і студентів, спрямованою на вивчення мови, і значною мірою залежить від засобів, залучених до організації навчання. Засоби навчання є важливим, невід'ємним складником викладання іноземної мови. Вони сприяють ефективній організації навчання, полегшують студентам процес успішного оволодіння нею.

У наш час дедалі більше зростає увага до оновлення змісту освіти, і проблема підручників, навчальних словників як засобів реалізації цього змісту стає пріоритетом у новій концепції навчання іноземних мов, яка послідовно ґрунтується на принципі “навчання мови через культуру...” [10 : 12]. Це відкриває для викладача низку нових можливостей для реалізації принципу комунікативності, викладач сам обирає модель побудови курсу навчання, підручники, навчальні посібники, словники та інші засоби, може їх створювати сам, базуючись на власному професійному досвіді і враховуючи об'єктивні та суб'єктивні чинники навчального процесу. Таким чином, викладач забезпечує себе всім необхідним, що, як йому видається, сприятиме ефективній діяльності та успішній реалізації мети і завдань навчання. При цьому він повинен вра-

ховувати потреби держави у фахівцях, які досконало володіють іноземною мовою, а також рівень їхньої соціокультурної інформованості про країну, мову якої вивчають.

Не зважаючи на те, що в наш час у викладанні іноземної застосовуються різні прогресивні методики викладання: аудіо-відео методики, комп'ютерні технології, Інтернет-навчання і технології [6 : 49–52], інтегровані заняття [9 : 53–54] тощо, підручник все одно залишається головним засобом керування навчальним процесом, і сучасна методична наука цілком закономірно приділяє багато уваги питанню створення підручників. Вимоги до інтенсифікації навчального процесу з акцентом його на комунікативній спрямованості [7 : 55–64] спонукають до створення підручників, посібників, словників, які повністю або значною мірою задовольнятимуть комунікативні потреби студента і стимулюватимуть його мовленнєву діяльність.

Мета статті – показати потенціал роботи з підручником і навчальним словником як засобами презентації навчального матеріалу для ефективної реалізації дидактичних цілей, пов'язаних з формуванням у студентів-філологів навичок спілкування хорватською мовою в різних сферах відповідно до сучасних потреб розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу. 1. Комунікативна компетенція та її складники. Процеси соціальної та політичної трансформації суспільства в наш час роблять дедалі актуальнішою проблему аналізу комунікативної компетенції особистості. Комунікація як взаємодія (інформаційна і предметна) реалізує, виявляє, формує міжособистісні стосунки. Її учасники обмінюються думками, задумами, ідеями, емоціями, їй належить визначальна роль у діяльності фахівців у сфері професійних відносин, вона сприяє передачі засобами мови уявлень, особливостей сприйняття оточуючого світу, процесу мислення тощо. Зважаючи на це, перед викладачами, які здійснюють фахову підготовку студентів, постає завдання – надати студентам належну систему знань та сформувати відповідні комунікативні вміння, які б розвивали комунікативну компетенцію в навчально-професійній та майбутній професійній діяльності студента [14].

Уже понад 50 років методисти послуговуються комунікативним підходом до викладання мови. Він суттєво видозмінив і вдосконалив процес навчання. Застосування комунікативного підходу передбачає з боку викладача: 1) досконале володіння іноземною мовою, 2) застосування ефективних методик викладання, 3) використання відповідних до таких методик підручників, посібників, навчальних словників, а з боку студента – набуття в процесі навчання комунікативної компетенції.

Реальні умови навчання студентів (вони залежать від кількості аудиторних годин та годин для самостійної роботи, призначених для вивчення мови) спонукають до створення підручників, які спрямовані на досягнення комплексної мети навчання, на формування навичок і розвиток умінь, необхідних як для рецептивних, так і для продуктивних видів мовленнєвої діяльності. Будь-якому, навіть великому за обсягом і методично правильно побудованому в концептуальному плані, підручнику важко претендувати на універсальність, яка забезпечить повне володіння всіма видами мовленнєвої діяльності. Підручник є своєрідним скеруванням до дії і має інструктивний характер. З метою подальшого розвитку у студентів рецептивних та продуктивних умінь, для самостійної, індивідуальної роботи доцільно створювати до базового підручника спеціальні додаткові посібники (методичні рекомендації), а також залучати до навчальної роботи тематичні словники тощо. Останнє зумовлене тим, що постійні зміни в соціокультурній сфері, глобалізаційні процеси, поступальний суспільно-економічний розвиток модифікують сучасну наукову, а з нею і мовну картину світу.

Зростає роль лексики, яка її здатна описати, у засвоєнні іноземної мови, що зумовлює унікальну роль словників та лексичних посібників як сучасних засобів навчання. Значимо, дві найважливіші властивості лексичного рівня мови пов'язані з викладанням. По-перше, лексичний рівень є центральним у мовній системі, по-друге, одну з головних його особливостей становить його незначна, порівняно з іншими рівнями, структурованість: у лексичній підсистемі правил значно менше, ніж унікальних явищ. Якщо фонетичну, морфологічну, синтаксичну підсистему можна відобразити у підручниках (навіть для початкового рівня навчання) достатньо повно, то лексичну підсистему показати в них цілісно принципово неможливо.

Навчальні словники належать до засобів навчання, які можна найвідповідніше підвести під вимоги комунікативного методу, оскільки вони дають змогу органічно поєднати саме комунікативну та системно-мовну роботу. Іншими словами, специфіка таких словників (посібників) передбачає співіснування системного опису окремого мовного (лексичного) рівня чи його фрагментів з орієнтацією на навчання різних видів мовленнєвої діяльності: рецептивних, продуктивних, рецептивно-продуктивних. Зважаючи на це, тематичний словник є цінним навчальним посібником. Його головною рисою є розташування лексики певної мови за темами з урахуванням навчальної спрямованості (існує кілька різновидів тематичних словників: лексичні мінімуми – великі за обсягом словники; **друковані – комп'ютерні словники; неперекладні – перекладні** (одномовні – дво- чи багатомовні) словники; словники, укладені за способом розташування лексики у межах тематичних груп; словники, укладені за рівнями мови, представленими для опрацювання у словнику; ілюстровані – не ілюстровані словники). Такий словник, передусім перекладний, варто залучати до навчального процесу, оскільки він тематично наводить об'єднану за певними принципами лексику однієї мови засобами іншої мови (відповідно до задуму укладачів тематичний словник може мати різний обсяг: великий словник, який включає максимум лексичних одиниць певної мови, або мінімум, у якому наведено найуживанішу лексику).

Тематичний словник є ще й тому дієвим засобом навчання, оскільки містить комунікативний матеріал і забезпечує одночасне вивчення розмовної мови. Тематичне розташування слів дає можливість вивчати їх системно, що сприяє кращому запам'ятовуванню. Словник поглиблюватиме саме лексичний запас студента, а граматичну інформацію він може знайти у пропонованому йому підручнику (більшість тематичних словників не подає детальної інформації з галузі граматики. Вони здебільшого призначені для користувача, який вже має хоча б мінімальні граматичні навички з мови).

Комунікативна компетенція передбачає сукупність знань, умінь і навичок, які дають можливість студентові адекватно продукувати і сприймати усні та письмові мовленнєві факти відповідно до змін ситуацій спілкування. У структурі кожного з підвидів комунікативної компетенції відповідно до видів мовленнєвої діяльності виділяється лінгвістична, предметна (професійна), лінгвосоціокультурна, формально логічна та паралінгвістична компетенція (див. детально про підвиди комунікативної компетенції в нашій праці [3 : 222–228]). Комунікативна компетенція обов'язково передбачає ситуативну адаптивність, для якої важливим є вільне володіння вербальними і невербальними (мовними і немовними) засобами іноземної мови. Ю. М. Жуков, Л. А. Петровська, П. В. Растянников вбачають в комунікації певну психологічну характеристику людини, яка виявляється в її спілкуванні або “здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з [іншими. – Л.В.] людьми” [5 : 4]. До

комунікативної сфери належать сукупність знань, умінь, навичок, що забезпечують успішне протікання комунікативних процесів у людини [5 : 4] засобами чужої мови.

Останніми роками термін “іншомовна комунікативна компетенція” зазнав уточнення у площині можливостей мовця успішно вирішувати завдання взаємодії/взаєморозуміння з носіями мови відповідно до норм і культурних традицій в умовах прямого та опосередкованого спілкування з ними [7 : 5–12]. Це зумовлює необхідність особистісно-діяльничої взаємодії викладача і студентів, яка передбачає, по-перше, активне залучення студента до пошукової навчально-пізнавальної діяльності, організованої на ґрунті його внутрішньої мотивації, по-друге, організацію спільної діяльності і партнерських стосунків викладач-студент; по-третє, забезпечення діалогу не лише між викладачем і студентами, а й між самими студентами в процесі здобуття нових знань (про подібні аспекти, пов’язані з викладанням іноземної мови в школі див. у праці А. Хом’як [14 : 129–134]).

Базуючись на положеннях лінгвіста Ю.М. Караулова про мовну особистість як носія мовного матеріалу в системному й функціональному аспектах (мовна свідомість), І. І. Халесєва навіть висловила гіпотезу щодо вивчення іноземної мови як формування “вторинної мовної особистості”. Такій особистості дослідниця приписує комплекс певних рис, серед яких здатність до різноманітних видів усвідомленої мовленнєвої діяльності та використання різних комунікативних ролей в умовах міжлюдської взаємодії та взаємодії з дійсністю. Вторинна мовна особистість, на думку І. І. Халесєвої, – **універсальна** категорія, якій притаманні творчість, самостійність, здатність до соціальної взаємодії, адекватне розуміння мети такої взаємодії; включення до сучасних процесів цивілізаційного розвитку тощо [13 : 120–127]. Цілком погоджуємося з дослідницею щодо того, що всі зазначені риси мають формуватися у процесі викладання іноземної мови.

У пошуках форм і методів реалізації принципу комунікативності для формування здатності до різноманітних видів усвідомленої мовленнєвої діяльності і оптимізації навчального процесу викладач застосовує певну модель, алгоритм побудови навчання. Вона, відповідно, будується з урахуванням об’єктивних та суб’єктивних чинників навчального процесу, базується на обраних з урахуванням професійного досвіду викладача засобах навчання.

2. Посидання засобів навчання у викладанні іноземної хорватської мови. Багаторічний досвід роботи зі студентами слов’янського відділення, пов’язаний з викладанням хорватської мови, дозволив нам відповідно створити певний алгоритм викладання з використанням таких засобів навчання як підручник і посібник “Хорватська мова” [1, 2] та “Українсько-хорватський тематичний словник” [12]. У його основі – формування комунікативних вмінь студентів для компетентного професійного спілкування в умовах міжкультурної комунікації, щоб кінцева мета навчання відповідала уявленням студентів про їхню майбутню професійну діяльність [11], стимулювала їх потребу у вивченні хорватської мови.

Коротко схарактеризуємо методичні засади роботи цієї роботи. Розпочнемо з перших тижнів навчання з використанням підручника “Хорватська мова”. Вступний курс дозволяє ефективно розв’язувати проблеми фонетики, постанови правильної вимови. Граматичний нормативний мінімум органічно вбудовуємо в підручник, поєднавши його з текстовим матеріалом.

Головною складовою окремого уроку основної частини підручника є текст у формі полілога, який дає можливість надати комунікації невимушеного характеру, ство-

рює цікаві життєві ситуації для спілкування. За текстом подається лексичний коментар до полілога та граматичний коментар з певної теми. Вправи (лексичні та граматичні), які входять до цього уроку, побудовані передусім на лексичному матеріалі тексту. Головне завдання вправ – формувати в студентів лінгвістичну та предметно-наукову компетенцію. Полілоги базуються на реальних життєвих ситуаціях, тому студентам цікаво стежити за розвитком подій від уроку до уроку. Крім того, полілоги містять матеріал про звичаї, історію, культуру хорватського народу і зіставляють ці аспекти з життям українців. Тексти-полілоги з таких тем містять певні складові лексичного мінімуму і водночас насичені лексикою, що називає хорватські реалії, а їхня семантика містить і національно-культурний компонент. Другу частину уроку становлять додаткові тексти, який логічно доповнюють полілоги, проте дають можливість увести в уживання нову складову лексичного мінімуму. Усе це сприяє формуванню стійкого інтересу культури країни, і разом з тим – до вивчення мови. У підручнику ми врахували методичні вимоги стосовно обсягу країнознавчих знань, їхньої послідовності та системності, можливості формування таких знань на основі вмій та навичок [4 : 146].

Підручник “Хорватська мова” чітко структурований, усі заняття будуються за однаковою схемою, що сприяє поліпшенню організації занять, у студентів виробляється певний алгоритм дій. Це полегшує процес навчання й сприяє запам’ятовуванню.

Підручник містить тексти для самостійного читання, які розраховані на філологів-хорватистів і будуть знайомити їх з багатою культурною спадщиною хорватів від початків (перших пам’яток) до сучасності. Подані доволі прості для розуміння зразки літературної творчості чакавською мовою, а до давніших літературних творів наведені коментарі та переклади сучасною хорватською мовою.

До підручника за лексичним матеріалом уроків укладено хорватсько-український словник, який становить понад 2500 слів. Слова в словнику мають наголоси згідно з системою хорватського наголосу, а також містять довготи. Наводяться випадки зміни наголосу, зокрема при дієвідмінюванні дієслів у теперішньому часі. До кожного дієслова наведена форма першої особи теперішнього часу, оскільки хорватська мова належить до мов, у яких інфінітив не завжди прозоро не визначає зразка дієвідмінювання. Необхідність такого словника зумовлена відсутністю сучасного хорватсько-українського словника.

Паралельно з підручником використовуємо посібник “Хорватська мова”, який містить додаткові вправи для засвоєння основ фонетики, морфології, правил побудови речень. Посібник має на меті полегшити засвоєння матеріалу підручника. У ньому містяться завдання для вивчення різних частин мови, низка вправ, присвячених відмінюванню іменників та дієвідмінюванню дієслів в теперішньому, майбутньому (футурум I і II) та минулих (перфект, аорист, імперфект та плюсквамперфект) часах, а також для засвоєння нормативного синтаксису (види простих, складних речень, порядок слів тощо). Акцент робимо саме на тому граматичному матеріалі, який полегшує студентам вихід у невимушену комунікацію. Лексика вправ входить у лексичний мінімум основного підручника, а ступінь її засвоєння контролюється за допомогою завдань, лексично пов’язаних основним і додатковим текстами підручника. Підручник і посібник мають чітку систему контролю та самоконтролю.

Для поглибленого вивчення лексики за певними темами, а також для засвоєння лексики низки спеціальних сфер, окреслених програмою дисципліни “Хорватська мова”, використовуємо “Українсько-хорватський тематичний словник”. Словник є додат-

ковим джерелом поповнення лексики і цілком відповідає програмі адаптації студента у хорватському соціумі. Словник містить лексичний матеріал з побутової сфери, галузей освіти, точних і природничих наук, мистецтва, філології, політики, економіки тощо (їх наведено на початку словника у змістовому покажчику). У низці тем представлено набір загальноживаних висловів, характерних для спілкування з певної теми.

Мінімальною одиницею тематичного розподілу лексики у словнику не є лексична одиниця, а її лексико-семантичний варіант. Нерідкими є випадки, коли слово має кілька значень, які є достатньо віддалені одне від одного, тоді це слово з відповідним значенням входить до складу кількох тематичних груп словника, а часом йдеться про його належність як лексико-семантичного варіанту до різних галузей, у тому числі наукових.

Вивчення слів за певними темами має набагато більший ефект, ніж вивчення окремих, не пов'язаних між собою слів, оскільки "...що б не діялося у нашій свідомості, коли ми впорядковуємо чи підшукуємо необхідні для нас слова, це відбувається не в алфавітній послідовності" [16 : 123].

Висновок. Працюючи із зазначеними засобами навчання зі студентами-філологами (спеціалізації хорватська мова і література) на першому курсі протягом тривалого часу ми переконалися, що вони наприкінці навчального року доволі адекватно продукують і сприймають усні та письмові мовленнєві факти відповідно до змін ситуацій спілкування. На другому курсі вони вже не лише беруть участь в різних ситуаціях спілкування, але й готові до сприйняття хорватською мовою низки мовознавчих курсів, зокрема фонетики й морфології. У роботі з підручником, посібником і тематичним словником ми також з'ясували, що нам головно вдається досягати важливого принципу комунікативно спрямованого навчання: об'єктом вивчення для студентів є мовленнєва діяльність, а мову, хоча ми і готуємо студентів-філологів, вони сприймають як об'єктивну основу цієї діяльності.

Список використаної літератури

1. *Васильєва Л.* Хорватська мова : підр. / Л. Васильєва, Д. Пешорда. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 312 с.
2. *Васильєва Л.* Хорватська мова : зб. вправ / Л. Васильєва, Д. Пешорда. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 128 с.
3. *Васильєва Л.* Концепція підручника з іноземної мови / Л. Васильєва // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, 2007. – Вип. 2. – С. 222–228.
4. *Верещагин Е.М.* Язык и культура / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – Москва : Русский язык, 1983. – 269 с.
5. *Жуков Ю. М.* Диагностика и развитие компетентности в общении. / Ю. М. Жуков, Л. А. Петровская, П. В. Растяников. – Москва : Из-во МГУ, 199. – 104 с.
6. *Довгий І.* Вивчення української мови як іноземної з використанням Інтернет-технологій / І. Довгий // Теорія і практика викладання іноземної мови. – Львів, 2006. – Вип. 1. – С. 49–52.
7. *Костомаров В.Г.* Учебный принцип коммуникативности в обучении русскому языку иностранцев / В. Г. Костомаров, О. Д. Митрофанова // Современное состояние и основные проблемы изучения и преподавания русского языка и литературы. – Москва : Русский язык, 1972. – С. 55–64.
8. *Николаева С. Ю.* Проект "Тьюнинг образовательных систем в мире" и формирование иноязычной коммуникативной компетентности / С. Ю. Николаева // Иноземні мови. – 2012. – № 2. – С. 5–12.

9. Паламар Л. Інтегровані заняття з української мови як іноземної / Л. Паламар // Теорія і практика викладання іноземної мови. – Львів, 2006. – Вип.1. – С. 53–54.
10. Пассов Е. И. Коммуникативное иноязычное образование. Концепция развития индивидуальности в диалоге / Е. И. Пассов. – Липецк : ЛГПИ – РЦИО, 2000. – 216 с.
11. Тенищева В.Ф. Интегративно-контекстная модель формирования профессиональной компетенции: автореф. дис. ... док. пед. наук: 13.00.01 / В. Ф. Тенищева. – Москва, 2008. – 44 с.
12. Українсько-хорватський тематичний словник / [укл. Л. П. Васильєва, Б. М. Сокил, О. Б. Ткачук]. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2016. – 353 с.
13. Халеєва И. И. Понимание иноязычного устного текста как аспект межкультурной коммуникации / И. И. Халеєва // Глядя в будущее. – Москва : ЗЕМА; МГЛУ, 1992. – С. 120–127.
14. Хом'як А. Особистісно-діяльнісний підхід як важлива умова формування комунікативної компетентності учнів у процесі вивчення англійської мови / А. Хом'як // Молодь і ринок. – 2008. – № 2 (37). – С. 129–134.
15. Юхимець О. І. Інтегративний зміст комунікативної компетентності майбутніх правознавців : [Електронний ресурс] / О. І. Юхимець. – Режим доступу : <http://journals.urau.edu/article/download/116815/111037> (дата звернення: 24.02.20)
16. McArthur T. Worlds of reference: Lexicography, learning and language from the clay tablet to the computer / T. McArthur. – Cambridge etc. : Cambridge univ. press, 1986. – 230 p.

References

1. Vasylieva L. Khorvatska mova: pidr. /L. Vasylieva, D. Peshorda. – Lviv : LNU im. I. Franka, 2007. – 312 s.
2. Vasylieva L. Khorvatska mova : zb. Vprav / L. Vasylieva, D. Peshorda. – Lviv : LNU im. I. Franka, 2007. – 128 s.
3. Vasylieva L. Kontseptsiiia pidruchnyka z inozemnoi movy / L. Vasylieva // Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi. – Lviv, 2007. – Vyp. 2. – S. 222–228.
4. Vereschagin E.M. Yazyik i kultura / E. M. Vereschagin, V.G. Kostomarov. – Moskva : Russkiy yazyik, 1983. – 269 s.
5. Zhukov Yu. M. Diagnostika i razvitie kompetentnosti v obschennii. / Yu. M Zhukov, L. A. Petrovskaya, P. V. Rastyannikov. – Moskva : Iz-vo MGU, 199. – 104 s.
6. Dovhyi I. Vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi z vykorystanniam Internet-tekhnohii / I. Dovyi // Teoriia i praktyka vykladannia inozemnoi movy. – Lviv, 2006. – Vyp. 1. – S. 49–52.
7. Kostomarov V.G. Uchebnyiy printsip kommunikativnosti v obuchenii russkomu yazyiku inostrantsev / V. G. Kostomarov, O. D. Mitrofanova // Sovremennoe sostoyanie i osnovnyie problemy izucheniya i prepodavaniya russkogo yazyika i literatury. – Moskva : Russkiy yazyik, 1972. – S. 55–64.
8. Nikolaeva S. Yu. Proekt “Tyuning obrazovatelnyih sistem v mire” i formirovanie inoyazyichnoy kommunikativnoy kompetentnosti / S. Yu. Nykolaeva // Inozemni movy. – 2012. – № 2. – S. 5–12.
9. Palamar L. Intehrovani zaniattia z ukrainskoi movy yak inozemnoi / L. Palamar // Teoriia i praktyka vykladannia inozemnoi movy. – Lviv, 2006. – Vyp. 1. – S. 53–54.
10. Passov E.I. Kommunikativnoe inoyazyichnoe obrazovanie. Kontseptsiya razvitiya individualnosti v dialoge / E. I. Passov. – Lipetsk : LGPI – RTsIO, 2000. – 216 s.
11. Tenischeva V.F. Integrativno-kontekstnaya model formirovaniya professionalnoy kompetentsii : avtoref. dis. ... dok. pед. nauk : 13.00.01 / V. F. Tenischeva. – Moskva, 2008. – 44 s.
12. Ukrainsko-khorvatskyi tematychnyi slovnyk / [ukl. L.P. Vasylieva, B.M. Sokil, O. B. Tkachuk]. – Lviv : LNU im. I. Franka, 2016. – 353 s.
13. Haleeva I. I. Ponimanie inoyazyichnogo ustnogo teksta kak aspekt mezhkulturnoy

kommunikatsii / I. I. Haleeva // Glyadya v budushee. – Moskva : ZEMA; MGLU, 1992. – S. 120–127.

4. *Khomiak A.* Osobystisno-diiialnisnyi pidkhid yak vazhlyva umova formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti uchniv u protsesi vyvchennia anhliiskoi movy / A. Khomiak // Molod i rynek. – 2008. – № 2 (37). – S. 129–134.

15. *Yukhymets O. I.* Intehratyvnyi zmist komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnix pravoznavtsiv : [Elektronnyi resurs] / O. I. Yukhymets. – Rezhym dostupu : http://journals.uran.ua/sr_edu/article/download/116815/111037 (data zvernennia: 24.02.20)

16. *McArthur T.* Worlds of reference: Lexicography, learning and language from the clay tablet to the computer / T. McArthur. – Cambridge etc. : Cambridge univ. press, 1986. – 230 p.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2021

доопрацьована 26.03.2021

прийнята до друку 05.04.2021

COMMUNICATIVE ORIENTATION OF TEXTBOOKS AND DICTIONARIES FOR TEACHING A FOREIGN CROATIAN LANGUAGE

Liudmyla Vasylyeva

*Ivan Franko National University of Lviv
Ilarion Svencickiy Department of Slavonic Philology
1 Universytetska Str., room 324, 79000, Lviv, Ukraine
phone: 032 239 47 70
e-mail: milav2000@yahoo.com
<https://orcid.org/0000-0002-2178-8269>*

Knowledge of foreign languages is an important condition not only for personal, cultural, but also professional contacts of a certain person. In view of this, there is a growing attention to the content of teaching foreign languages, updating its technologies, creating textbooks, manuals, dictionaries for their study. The learning process is a joint activity of the teacher and students aimed at learning the language, and largely depend on the means involved in the organization of learning. Teaching aids are an important, integral part of teaching a foreign language. They contribute to the effective organization of learning; make it easier for students to successfully master it.

Textbooks, manuals, educational dictionaries have been an important component of foreign language teaching for many years. Renewal of the content of education, a new concept of teaching brought to the fore the principle of language learning through culture. Intensification of the educational process, search for ways to implement the principle of active communication encourage the creation of textbooks that largely meet the communicative needs of students, stimulate speech activity, while increasing the level of socio-cultural awareness of the country whose language is studied. Bilingual thematic dictionaries in recent years become increasingly popular for foreign language learning. The Ukrainian-Croatian Dictionary contains around ten thousand words and phrases. The dictionary is intended for students with a variety of language courses, but they are also suitable for independent learning vocabulary, Ukrainian and Croatian languages for those who are interested in languages. The primary purpose of the dictionaries is to help rework topics relevant to everyday communication, as well as topics related to general problems of professional communication. Thematic dictionaries can help you conquer the conversation for various situations. Thematic dictionaries are also among the teaching aids that can best be tailored to the requirements of the communicative method. They organically combine the actual communicative and system-language work, namely: the system description of the lexical level of language or its fragments is extrapolated to the learning of different types of speech activity: receptive, productive, receptive-productive.

Key words: teaching methods, textbook, thematic dictionary, communication, speech activity.